

tisztikai mutatója, már ami a pusztai anyagiakat illeti, bővül. Ez a közgazdaságtan nem veszi figyelembe sem az emberi tényezőt, sem a környezeti tényezőt. A növekedési hajzában tönkretesz a környezetet, az egész természetet – kell-e példa? – és elsatnyítja az embert.

Elképzelhető, hogy majd növekedésnek indul az a társadalom, amely megszüntette az állam minden gondoskodását, és beletápost a szegényeit a kilátástalanságba, amely véstesen fogyatkozik, és amelyben már nem lesz képzett, kulturált ember az alapműveletek elvégzésére sem, nemhogy

a vezetésre és a kultúrateremtésre, és uram bocsá! a transzcendenciára? Nem, ez nem képzelhető el. Ez öngyilkos reform.

2004-ben megjelent a Valóság című folyóiratban egy tanulmány, amelyet öt magyar tudós írt. (A fenntartható fejlődés: mítosz vagy valóság? – Turchany György – Baranek László – Füleky György – Magyar Beck István – Turcsányi Károly.) Ők írták: „Az európai és az európai gyökerű társadalmak olyan irányban haladnak, amerre az útnak nincs folytatása. Kísérjük meg összefoglalni e zsákutca főbb ismérveit! Nos, Európában és az európai

gyökerű társadalmakban a civilizáció már régen maga alá gyűrte a kultúrát. Kultúránk zsugorodik és hanyatlik, mint minden, amin egy hatásos parazita élőködik. Az ember szellemi, fizikai, erkölcsi és egyéb kvalitásai ebben a kultúrkörben mindegyre rosszabbak lesznek. Szentgyörgyi Albert példázata »Az örült majom«-ról, amely retentő hatású szerkezeteket működtet, aktuálisabb, mint megírása idején volt. (1970)»

Most válság van, mert a válság és a válságkezelés rendszerfenntartó eszközzé lépett elő. A válságokat világszerte így használják. A válságkezelés történhet gyve-

rek, lázadás leverésével és reformokkal, lassú és gyors népnúzással. 1956 tanulságai óta a komprádorelit nálunk mindig a reformos válságkezelést választja. Bokros-csomag kis tüntetésekkel, Gyurcsány-csomag esetleges nagykoalícióval. A forradalmat most a választási kampány helyettesítette. Orbán Viktor felhajtotta a nemzeti erőket a választási vágóhídra, és Gyurcsány pedig letaglóztta a felhajtottakat. De semmi öröme nem tellett benne. Most reszket, mint a kocsonya, nem tudja, mit tegyen a taglóval.

Várja az utasítást.

Az ember, aki ott sem volt?

Nagy úr a hazai média. Amiről nem tudósít, az nincs is, s ha közölnek is néhány sort egy rendezvényről, de arról nem adnak hírt, hogy kik voltak jelen, akkor bizony egyes személyek ott sem voltak az adott helyszínen. Történt, hogy május 7-én, 11 órakor Budakeszin felavatták V. Majzik Mária Örökség-díjas művész alkotását, a Himnusz-szobrot. Az alkotás része az a 21 bronzharangból álló együttes, amely ünnepnapokon az Erkel Ferenc által komponált dallamokat játssza majd el. A mű középpontjában egy bronz istenalak áll, amelyen a Himnusz sorai olvashatók. „A szoboravató ünnepségen Gulyás Dénes Kossuth-díjas operaénekes, a körzet frissen megválasztott fideszes országgyűlési képviselője énekelt, majd Jókai Anna író nő mondott beszédet” – olvasható a hírforrásokban, de arról, hogy ki volt a rendezvény karnagya, arról mind a polgári, mind a liberális sajtóorgánumok hallgatnak. Medveczky Ádám elkötelezettsége a radikális nemzeti oldal, a MIÉP felé közismert a médiakörökben is. Ez lehet az oka annak, hogy a sajtó egyöntúton elhallgatta ottlétét és a rendezvényen való közreműködését. Lehet valaki nemzetközileg elismert művész, kiváló tanárember, ha a polgári és a liberális oldal számára szalonképtelen politikai csoporthoz csatlakozik, akkor a sajtó által – a legjobb esetben – el van temetve. Tehát: Hajrá, Igen Magyarország, előre a Károlyi (Orbán) és Kun Béla (Gyucsány) által fémjelzett úton!

emma

Modern katolicizmus

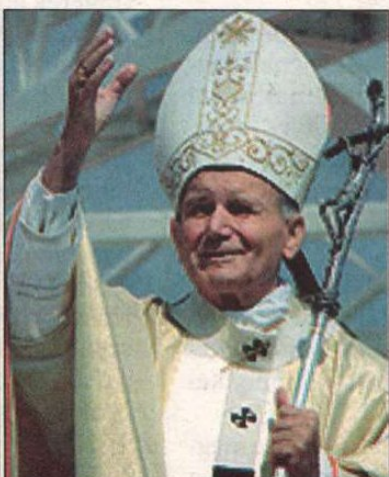
A modern baloldali ember szemében a kereszténység olyan, mint szegény Munkácsynk festészete: valaha lehetett szép és színpompás, de megállíthatatlanul tör fel belőle évszázadok szurka, amely lassan egészen elfeketi. Ez a szurok a konzervativizmus, amelyet sikerült kerékkötőként, a haladás és az élet eltiprójaként beállítani a művelődésre nem hajló emberek tudatában.

És igaz is: az egyház mindig konzervatív volt, vagyis iparkodott a fennállót fenntartani, a meglévőt megvédeni. S jöllehet, ma is az, és az lesz ítéletnapjáig, azért mégis tömémentelen változáson és újításon esett át – fogalmaz Prohászka. „A konzervativizmus azonban, ha nem akar sületlenség lenni, nem jelenthet mást, mint történeti alapokon álló, szerves fejlődést, szemben a liberalizmussal, mely elvont eszméket ültet át erőszakosan, tekintet nélkül a történeti fejlődésre, s ezáltal minden téren oktalan, erőszakos és veszedelmes viviszekciókat produkál. A liberalizmus ignorálja, mert szétszakítja az életet, a fejlődést, és szürke teóriákba elfogulva nem veszi tekintetbe, hogy az élet nem mechanizmus, hanem organizmus. A kereszténység sokkal tömegesebb és életteljesebb, semhogy ne volna az élet, a fejlődés, a haladás híve. Akik szellemét magukba szívták s tudják, hogy az a szellem nem a szűk Júdeának, hanem a széles világnak elevenítésére van szánva, azok nem lehetnek maradiak, nem ragaszkodnak görcsösen a múlthoz, de a történeti, szerves haladást sürgetik.”

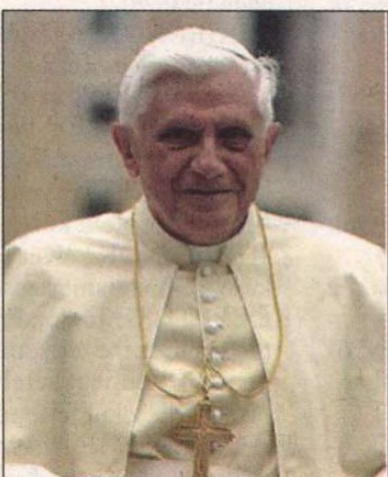
A XX. század magyar egyházának apostoli modernizációját Prohászka Ottokár végezte el. Már diákként felfigyelt rá és megemlítette tehetségét XIII. Leó pápa, és a Collegium Germanico – Hungarorum fennállásának négyszáz éves jubileumán II. János Pál is e szavakkal méltatta: „Számos buzgó pap és nagy hírvő püspök került ki ebből a kollégiumból, de mindnyájukat

XIII. Leó

II. János Pál

XVI. Benedek

felülmúlja a századforduló nagy gondolkodója, teológusa és szónoka: Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök. A nagy modernizáció, amit megkésve ugyan, de el kellett végezni, a szociális gondolat kiterjesztése volt az egyházban. A XX. század öntudatosodásának vezérfonala a demokrácia és a társadalmi jogok kiteljesedése volt. A püspök felismerte, hogy ha az egyház nem áll elé a társadalmi igénynek, kiszajátítja, és fegyverként fordítja ellene a feltörekvő baloldali utópiák, a szociáldemokrácia, kommunizmus, nemzetiszocializmus hatalomvágya.” Így is történt. Mire az 1891-es, XIII. Leó jegyezte Rerum Novarummal kezdődő, és a II. Vatikánummal zsinati programmá tett szociális tanítás az igazságos társadalomról az egyházban mindenkit elért, az európai társadalmak már beleveszték a nagy elv Krisztus nélküli megvalósításába.

A püspök minden követ megmozgatott, hogy útját állja az embertelen eszmék terjedésének. Tanulmányok és szónoklatok során fejtette ki a keresztényszociális tan eszméjét. Az elsőt 1878-ban írta a társadalmi válságról, s gondolatai szintézisét Modern katolicizmus címmel 1907-ben jelentette meg. Lefordította a Rerum Nova-

rumot. Aktívan részt vett 1894–96 között a Katolikus Néppárt megalakításában. Földreform, általános választójog, szakszervezeti mozgalom, szekularizáció szerepelt programjában. Rugalmas, igazságkereső szellemétől hajtva elsőként foglalkozott Marx Tőkéljével (Magyar Sion, 1897). 1903-ban Budapesten, a Damjanich u. 50-ben megalapította a Regnum Marianum mozgalmat, amely a kommunista üldöztetés alatti bujkálást is átvészelve mai napig a laikus katolicizmus és a diákpasztoralizáció legerősebb mozgalma. Sőt, amint az életmű értékelője, Koncz Lajos fogalmaz: „a cserkésztelet voltaképpen hazánkban keresztelték meg Prohászka szellemével.”

*

A szociális igazságosság gondolata, láthatjuk, gyökeret vert a társadalomban. Mára a milliárdosok is szociális demagógiával szedik ki az utolsó krajcárt az elesett rétegek zsebéből. A diadalmaskodó szociális gondolat gyökeres megtisztulást hozott az egyházban is: egyrészt végbement a teljes szekularizáció, másrészt belenyugodott, hogy teljes vagyonát, önálló jövedelmet hozó földbirtokait elvesztette. Az egyházban megvalósult a krisztusi szegénység üdvös állapota. Az egyházak ma már egé-

szen kiszolgáltattott helyzetben vannak, állami nagyvonalúságra és a javarészt szintén üres zsebé hűvek alalmazkodására szorulnak.

Úgy lett, ahogy Prohászka kívánta. Méltó főhajtás lenne a püspök hatalmas életműve előtt, ha jövőre, 2007. április 28-án, éppen hatvan évvel ledöntése után szobra visszakérülhetne eredeti helyére, a budapesti Károlyi-kertbe. Az ünnepségre meg kellene hívni a szobor ledöntőjét, hazánk koszorús költőjét, Faludy Györgyöt is, akire talán épp ezért szabott olyan hosszú élet, hogy Prohászka alakja előtt nyerhesse el bűnének bocsánatát.

A prohászkaei friss szél (XIII. Leó Borascának ejtette nevét, ami szélvihart jelent), a megújulás, az első „aggiornamento” megerősítette az egyházat, amelynek dolga ma talán még nehezebb, mint száz éve. Még több az ellenséges vagy közönyös ember. A szociális vívmányok beépültek az emberi életbe, természetessé váltak, de önmagukban nem boldogítanak.

Mi hiányzik? A prohászkaei intelem második fele. A magasabb fokú szabadság után a magasabb fokú műveltség. Ha az egyház az elmúlt évszázadban lemaradt a társadalmi megújulás hirdetésében, ha azt a zászlót ki is csavarták kezéből, most fel-emelheti az újat. Időben fel kell ismernie a XXI. század legnagyobb éhségét: szellemi javakban való rettenetes inségét.

XVI. Benedek, az intellektuális pápa a kor éthosza iránti érzékenységgel bocsátotta ki első enciklikáját, amelyben a kereszténység alapvetésének, a szeretetnek fel-frissítő értelmezését adja. Nekünk, magyaroknak már nem is maradt más dolgunk, mint útnak indítani azt a fiatal embert, aki az új század Rerum Novarumával, a Deus caritas esttel ajkán, Prohászka nyomán megindul az ember szellemi méltóságáért küzdő apostoli útján.

Vasvári Erika

ny. Prohászka Ottokár méltatása